

PROF. DR. PERTEV NÂİLİ BORATAV'I KAYBETTİK

Prof. Dr. Umay GÜNAY

Türk halk geleneği mart ayının yaşlılar için tehlikeli olduğunu kabul eder. Mart ayını atlatabilen yaşlıların bir sene daha yaşacaklarına inanılır. Aşık Veyse'li de bir mart ayında kaybetmiştik. Türk Halkbilimi alanının en büyüklerinden olan akademisyen Pertev Nâili Boratav'ı da mart ayının soğuk bir gününde kaybettik. Pertev Nâili Boratav ömrünü Türk kültürünün sözlü birikimini derleme, inceleme, yorumlama, değerlendirme ve tanıtımına adanmış çok değerli bir ilim adamıydı. Ben mesleğe başladığımda, Türk Halkbilimi alanının ilk on müracaat kaynağından beşi onun eserleriydi. Kendisiyle tanışmamıza rağmen eserleriyle bu alanda çalışan hepimizin hocası olan merhum Prof. Dr. Pertev Naili Boratav'a müracaat etmeden yapılabilecek araştırma pek azdır.

Pertev Nâili Boratav'ın hayat hikâyesi de, ülkemizdeki pek çok yetenekli sanatçı, siyasetçi ve bilim adamını ihtisasları doğrultusunda hizmette yoğunlaştırma yerine dışlayarak yoketme kabulüne paralel şekillenmiştir.

Prof. Dr. Boratav, komünist ideolojiyi benimsediği gerekçesiyle 1947 yılında C.H.P. yönetiminin Türkiye Büyük Millet Meclisinde aldığı karar ile A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesindeki Türk Halk Edebiyatı Kürsüsünü lağv etmesiy-

le üniversiteden ayrılmak zorunda bırakılmıştır. Kısa bir süre Amerika Birleşik Devletleri'nin Stanford Üniversitesi'nde Hoover Kütüphanesi'nin Türkiye Bölümü'nün kuruluşunu Türkiye'den yönetmiş, daha sonra Fransa'da "Centre National de la Recherche Scientifique" de ve çeşitli kuruluşlarda çalıştı. Bu dönemde Boratav'ın Türk Halk Edebiyatının özellikle anlatım türleri alanındaki çalışmaları, eskimeyen müracaat kaynağı niteliğini dâima sürdürecektir.

Türkiye'de bazı vasat ve vasat altı insanlar, kıskançlık ve hasetleriyle yok etmek istedikleri kişilerin siyâsi tercihlerini bahane ederek sanatçı ve bilim adamı, bürokrat, siyasetçileri dışlama, çalışmalarını engelleme, onları atıl hale getirme konusunda uzmandırlar.

Gelişmiş ülke demokrasileri sivrilikleri bulunan sanatçı, politikacı ve bilim adamlarını üstün oldukları alanlarda katkıda bulunmaya yoğunlaştırmakta, sivri yanlarını da bu yolla törpülemekte veya gölgede bırakmaktadırlar.

Siyâsi tercihi sol düşünceden yana olanlar tarih bilmedikleri ve prensiplerin mücadelesini değil anlık tercihlerin, kendilerine uygun buldukları kişilerin ve çıkarların mücadelesini yaptıkları için P.N. Boratav'ın üniversiteden atılmasına Türk milliyetçilerinin ve sağ

iktidarların sebep olduğuna dâir yayın yapmaktadırlar.

Türk milleti için Türk kültürüne ve ilme hizmet eden ve emek veren herkes saygıdeğerdir. Unutmayalım ki 1940'lı yıllarda Türk devletini idare edenler, P.N. Boratav'a, Rifat Ilgaz'a ne kadar haksızlık ettiyse Nihal Atsız'a, Zeki Velidi Togan'a da o kadar haksızlık etmişlerdir. Geldiğimiz noktada Atsız'a, Togan'a ve bütün milliyetçilere yapılanları hak, siyâsi tercihi solda olanlara yapılanlara ise, nâhak görmeğe devam ettikleri sürece daha çok yetenekli, bilim adamı, yazar, politikacı bu haksızlıklara uğrayacaktır.

Aydınlar, insanları ve olayları tek faktöre ve dar ufuktan bakarak benden olan olmayan diye ayırmamalıdır. Bilim adamlarının da yarıldıkları noktalar olabilir, marifet yanlışa odaklanmak değil, bütündeki hizmeti ve yeteneği görmek ve hizmet edenlere yol açmaktır.

P.N. Boratav'ı üniversiteden atmak için Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesinde 32, Türkiye'de 10 yıl Türk Halk Edebiyatı çalışmalarını yasaklamak, Türk kültürüne, Türk devletine hizmet mi olmuştur? P. Nâili Boratav ve onunla birlikte üniversiteden atılanların hepsi dünyanın çeşitli ülkelelerinde kürsü sahibi olmuş ve gene Türk Kültürüne, tarihine hizmet etmişlerdir.

Türkiye aydınlarıyla barışmayı, onların siyâsi tercihlerinden doğan sıkıntıları akıl yoluyla çözme ve hizmet alanlarında yoğunlaşmalarını sağlama yollarını bulmalıdır.

Üniversite'den atılan Nihâl Atsız'ın

yerini doldurabilecek bir kişi bulunabildi mi? Nihal Atsız'ı Hitler'le eşdeğer görmek kendi vatandaşını tanımamak, Türk milliyetçiliğinin oturduğu gerçek temellere yabancı olmak değil miydi? Türk milliyetçiliği Türk kültürünün anlamlar-değerler-kurallar bütününden dolayı hiç bir zaman ırkçı ve soykırımcı olmamıştır ve olmayacaktır. Türkler tarihlerinin hiç bir döneminde Türk olmadığı için hiç kimseyi öldürmemişlerdir.

Nihal Atsız, Süleymaniye Kütüphanesindeki köşesinde bıkmadan usanmadan Türklük için çalışan unutulmuşluğa bırakılmış zârif bir Türk beyefendisiydi. Öğrencilik yıllarımda Süleymaniye'nin limonluk tarzındaki bahçesinin bir köşesinde bir masada onunla tanıştırmaya götürdüğüm arkadaşlarımla onu dinlemekten ne kadar haz alırdık. Türk konuşma uslubunda hiç kimse ironiyi Atsız kadar doğal ve estetik kullanmadı. Bana: "Bu arkadaşlarının kafa taslarını ölçtün de mi getirdin?" diye sorarken gözlerindeki ve yüzündeki ifade Türk devletini yönetenlerin bütün gaflet ve dalâletini aktarırdı. Nihal Atsız gibi bir büyük yazarın ülkesi için yaratabileceği büyük iklimden bizi mahrum edenlerle, P.N. Boratav'ı hedef alarak Türk folklor çalışmalarını engelleyenlerin aynı C.H.P. iktidarı olduğunu bilmek bugünün gençlerine olaylara ve kişilere dar pencereden ve peşin hükümlerle, başkalarının yorumu ile bakmamayı öğretebilir.

Prof. Dr. Naili Boratav'a ve ebediyete intikal etmiş Türk kültürüne ve ilme hizmet edenlerin hepsine Allahtan rahmet diliyorum.